

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Institutionum Juris Canonici Sive Primorum totius Sacrae
Jurisprudentiae Elementorum. Libri Quatuor**

Febeo, Francesco Antonio

Coloniæ Agrippinæ, 1704

VD18 13560743-001

Tit. IV. De in Jus vocando, & contumacia

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63052](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63052)

integra : quod si res non sit integra , justa revocationis causa intercedat necesse est ad effectum revocationis. Item ut ejus revocatio valida sit , requiritur ut ad Procuratoris revocari notitiam perveniat, ex *l. si mandassem 15. ff. mandati*: & insuper si Procuratio sit circa negotium tractandum cum certa persona , cujus interest sit scire constitutionem aut revocationem Procuratoris , necessarium quoque erit , ut eadem personæ innotescat Procuratoris facta revocatio.

19. Excipitur tamen ab hac regula Procurator constitutus ad matrimonium contrahendum. Si enim antequam contrahat, à Domino revocetur, contractum postea matrimonium nullum est, etiamsi revocatio tam Procuratori, quam illi personæ, cum qua contractum esse fuerit penitus ignorata , cum illius confessio defecerit, sine quo firmitatem habere nequit, juxta textum expressum in *c. fin. de procurat.*

T I T. IV.

De in jus vocando, & contumacia.

1. PRæmissa generali notitia principalium personarum , quæ judiciis interveniunt, agendum modò est de ipso ordine judiciali, & primò de quibusdam præparatoriis , quæ

gulariter ipsi iudicio, sive de jure positivo, sive etiam de jure naturali præire solent.

2. Primum, quod in tali genere occurrit, est citatio, de qua sermo est in tota rubr. ff. de in jus vocando, eoque nomine intelligitur vocatio, per quam vocatur Reus in jus, id est ad tribunal Judicis, juris experiundi gratia, hoc est ut experiatur Aëtor an jus sibi competat, necne, ut sumitur ex l. 1. ff. de in jus vocando. Eiusmodi citationem omni iudicio præmitti debere, suadet tum naturalis æquitas, quæ postulat neminem indefensum iudicari, tum jus positivum statutum in l. de unoquoque 47. ff. de re iudicata, & c. inter quatuor 8. de majorit. & obed. aliisque juribus, ita ut omnia quæ nulla præmissa citatione in absentem fiant, careant omni robore firmitatis.

3. Multiplex autem est citationum species. Alia enim est citatio Juris, quando videlicet aliqua lex, vel Canon certum dierum terminum statuit, intra quem debeat aliquis se iudicio sistere, cujus exemplum est in cap. 1. & 16. de elect. in 6. cap. quamvis 8. de off. Ordin. in 6. & alibi. Alia est citatio hominis, quando scilicet quis mandato Judicis in iudicium vocatur, de qua citatione sermo est in c. Proposuisti 19. de foro compet. c. cum dilectus 6. de dolo, & contumac. c. veniens 15. de accusationib. &c.

4. Secundò alia est citatio realis, alia ver-

balis. Citatio realis dicitur realis captura personæ ad iudicium trahendæ. Citatio verbalis est, quæ fit solo verbo Judicis, aut Officialis. Huic affinis est quæ fit per litteras citatorias, & dicitur citatio scripta: item quæ fit affixis litteris citationis, & vocatur citatio edictalis, deum quæ publicè fit per præconem, Campanam, vel tubam.

5. Ut citatio legitima sit, plura requiruntur. Primò enim opus est ut fiat à Judice competente, cujus jurisdictioni citandus subfit, & in ejus territorio commoretur, quia extra territorium jus dicenti non paretur impune, ex c. 2. de Constitut. in 6. & l. fin. ff. de jurisdic. omn. judic. Sed neque potest regulariter idem Judex aliquem sua spontè citare; instantia enim partis præcedat necesse est, quod intellige pro causis privatis, iis præsertim quæ simplici jurisdictione, seu officio Judicis mercenario cognoscuntur; secus enim frequenter accidit in publicis causis meri aut mixti imperii, ut colligitur ex c. qualiter 24. de accusation.

6. Secundò opus est ut servetur forma legitima, pro qua necesse est exprimi primò nomen Judicis, ut innotescat an sit comperens: Secundò nomen, & cognomen citati, ut vitetur æquivocatio, & fraus, ex cap. 2. de rescr. in 6. Tertiò nomen, & cognomen ejus, ad cuius instantiam fit citatio, ut citatus cognoscat Judicem

dicem ad instantiam partis procedere, secumque deliberet an velit cedere, vel contendere. Quartò causam saltem in genere, ut possit Reus super re, pro qua citatur, se præparare ad respondendum, *c. praterea 2. de dilationib. ubi Panor. n. 2. aliique.* Quintò locum iudicii, ut constet: utrum sit competens, & tutus, quia citatus ad locum non tutum non tenetur comparere, sed liberam facultatem habet appellandi, etiamsi causa commissã fuerit cum clausula *appellatione remota*, *cap. ex parte 47. de appellat.* Sextò diem, & terminum ad comparendum, ut appareat an sit dies iudicus, vel feriatus; die enim feriato, si statutus sit in honorem Dei, & Sanctorum (nisi necessitas urgeat, vel pietas suadeat) iudicium exerceri non potest, etiam de consensu partium; quamvis in diebus feriatis, qui gratia vindemiarum, vel messium ob necessitates hominum indulgentur, procedi valeat, si de partium processerit voluntate, *c. fin. de feriis.*

7. Authoritas citandi est penes quemcumque Iudicem competentem, siue Ordinarius ille sit, siue Delegatus: cui enim siue à jure, siue ab homine iurisdictio commissã est, reliqua quoque concessa sunt, sine quibus iurisdictio exerceri non posset, *ex l. 2. ff. de iurisd. omn. jud.* Illud tamen discrimen est inter utriusque generis Iudicem, quod Delegatus possit tantum citare

verbaliter, vel per litteras citationis, non interim per edictum, nisi fit delegatus Supremi Principis, ex *auth. de litigiosis §. omnem vers. jubemus enim Ordinarios, & vers. aliis autem omnibus*, nec per citationem realem, nisi specialem de illa commissionem habeat, ex *auth. de exhibendis reis §. si vero semel*, juncta *ibid. Glos. v. omnimodo*. E converso Judex Ordinarius, & re & verbo citandi facultatem habet. Videri potest *Maran. de ordine judiciorum* sub titulo de *citatione*.

8. Effectus citationis varii sunt. Primus est obligare citatum ad comparendum, ita ut si vel post trinam vocationem, vel post unam peremptoriam cum tanto temporis intervallo, quantum trina vocatio contineret, non obediatur; contumax dicendus sit, ex *l. contumacia 53. ff. de re judicata*, ejusque inobedientia variè puniatur, ut constat ex toto *Decretal. tit. de dolo, & contumacia*. Inter reliquas pœnas, quibus punitur contumacia Rei, ea est ut Actor mittatur primùm in possessionem rerum contumacis, de quibus actio est, non tamquam verus possessor, & Dominus, sed potius tamquam custos, ex *cap. 1. de eo qui mittitur in possessionem*. Quod si hoc non obstante Reus in contumacia perseveret, post annum ex secundo decreto conceditur Actori vera possessio eardem rerum, quarum Reus erat Dominus *cap.*

pro-

prout nobis 4. & c. contingit 9. de dolo, & contumacia, & cit. c. 1. de eo qui mittitur in possess. reservata dumtaxat quæstione proprietatis absenti, ex cit. cap. prout nobis. Nec prodesse potest Reo, si per vim, & potentiam impediatur Actorem ab ingressu possessionis obtentæ per primum decretum: cum enim nemo reportare debeat commodum ex malitia sua, de canonica æquitate sancitum est, ut elapso anno Actor, eo non obstante, verus possessor constituatur, perinde ac si ex primo decreto possessionem causa custodiæ realiter ingressus fuerit, & retinuerit, cap. contingit 9. de dolo, & contumac.

9. Ab hac tamen regula causa beneficialis excipitur: propter contumaciam enim partis adversæ non est mittendus Actor in possessionem beneficii, utpote quod sine canonica institutione obtineri non potest cap. 1. de reg. jur. in 6. sed in eo casu poterit Judex etiam lite non contestata, diligenter examinato negotio, ipsum finem debito terminare, cap. un. de eo qui mittitur in possess. in 6.

10. Quod interdum etiam obtinet in causa temporali, ut scilicet propter contumaciam partis possit Judex devenire ad sententiam definitivam. Ubi tamen distinguendum est utrum contumacia se teneat ex parte Rei, an ex parte Actoris. Si enim ipse Actor contumaciæ crimen incurrat, tunc etiam lite non contesta-

ta, (de qua contestatione quid sit, & quomodo fiat sermo erit infra), instante Reo potest per sententiam Judicis causa terminari, *cap. Causam 3. de dolo, & contum.* quidquid sit de jure civili, juxta quod tres dilationes & post illas adhuc annus indulgetur Actori ad comparandum, ante litem contestatam, ut notat Panor. in cit. *cap. Causam num. 15.* Si autem Reus sit contumax; tunc regulariter procedi non potest ad sententiam definitivam, nisi lis fuerit contestata, & de causa liqueat, *cap. Prout nobis 4. eod.* Equum enim est, contumaciam Actoris, quæ gravior est, gravius etiam puniri. Nisi tamen criminalis causa contingat, in qua procedatur per viam inquisitionis: in ea enim contra Reum absentem contumacem, etiam lite non contestata, testes recipi possunt, & sententia definitiva ferri *c. Veritatis 8. eod.*

11. Alia quoque contumaciæ poena est, ut contumax damnetur ad legitimas & moderatas expensas, quas propter ejus contumaciam Adversarius fecit à tempore citationis emissa, *cap. Ex litteris 2. & cap. Cum dilecti 6. eod.* Quod si solvendo non fit, ad Judicis arbitrium puniri aliter poterit, ut sumitur ex *c. finem 5. eod.*

12. Ista tamen intelligenda sunt, si citatus impeditus non fit, nullaque se possit exceptione tueri, ut puta exceptione qualitatis personæ, quæ ad iudicium compelli non possit, jux-

ta l. 2. & seqq. ff. de in jus vocando, vel exceptione conditionis loci aut Judicis manifestè incompetentis ; vel exceptione temporis illegitimi ad exercenda judicia ; vel demum exceptione illegitimæ formæ citationis. Quod si citatus dubitet an Judex, à quo citatur, competens sit ; aut si privilegium, quod habet exemptionis ab ipso, non sit manifestè notorium, quale est v. g. privilegium exemptionis Clericorum à Judice laico ; in tali casu comparere debet, & incompetentiam allegare, l. 2. ff. Si quis in jus vocatus non ierit, ejusdemque competentiæ judicium spectat ad ipsum Judicem citantem, ex l. Consensisse 2. §. Sed si dubitetur, & l. Si quis ex aliena 5. ff. de judiciis. Demum cessante impedimento, quo detentus fuit, debet citatus, quanto citius poterit, se Judici præsentare, ex cit. c. Cum dilecti 6. de dolo, & contum.

13. Alter citationis effectus est perpetuare jurisdictionem Judicis respectu illius causæ, de qua citatio facta est, & inducere præventionem respectu ejusdem causæ in Judice citante, ita ut si contingat citatum, accepta citatione, mutare domicilium, & egredi limites territorii Judicis citantis ; adhuc subdatur jurisdictioni ejusdem Judicis quoad illam causam, c. Proposuisti 19. de foro compet. & l. Si quis 7. ff. de Judiciis. Qua in re nihil discriminis est inter

Ju-

Judicem Ordinarium, & Delegatum, quamvis aliqui oppositum senserint: tum quia pro utroque eadem ratio militat: tum etiam quia in citatis juribus nulla fit quoad hoc inter utrumque Judicem distinctio: ubi autem jura non distinguunt, neque nos distinguere debemus, *l. de pretio 8. ff. de publiciana in rem actione.*

14. Tertius effectus citationis est interrumpere præscriptionem, ex *l. fin. Cod. de annali exceptione.* Quartus demum citationis effectus est inducere litem pendentiam; qua durante nihil innovari debet, ut constat ex toto tit. *Ut lite pendente &c.* Ad hunc autem effectum satis est, non solum si citatio pervenit ad partem citatam, sed etiam si per eam factum sit quo minus perveniret, juxta textum in *Clem. 2. Ut lite pendente.*

T I T. V.

De libelli oblatione.

1. **R**Eo ex vi citationis comparente coram Judice, debet Actor libellum Judici offerre, hoc est brevem scripturam, in qua clare contineantur nomina Judicis, Actoris, & Rei, Actoris intentio, res quæ petitur, & causa petendi, quæ omnia scripto tradenda sunt, supposito quod procedendum sit in forma judicii, *cap. 1. de*